

คำวินิจฉัยของ นายปรีชา เถลิงมณีชัย ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๖๔/๒๕๕๕

วันที่ ๒๖ ธันวาคม ๒๕๕๕

เรื่อง นายทะเบียนพรรคการเมืองขอให้สั่งยุบพรรคไทยธรรมมาธิปไตย

นายทะเบียนพรรคการเมืองยื่นคำร้อง ลงวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๕๕ และคำร้องเพิ่มเติม ลงวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคไทยธรรมมาธิปไตยตามพระราชบัญญัติ ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง

ข้อเท็จจริงตามคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบได้ความว่า พรรคไทยธรรมมาธิปไตย มิได้ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ เนื่องจากมิได้จัดประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่กฎหมายและข้อบังคับของพรรคไทยธรรมมาธิปไตย กำหนดไว้ กล่าวคือ พรรคไทยธรรมมาธิปไตยแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่สามัญ ประจำปี ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๔ ได้มีมติเปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรคไทยธรรมมาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๒๐ ข้อ ๒๒ และข้อ ๒๔ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้ตรวจสอบ เอกสารแล้ว ปรากฏว่า ยังไม่ครบถ้วนถูกต้อง นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงใช้อำนาจตามมาตรา ๓ แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ แจ้งให้หัวหน้าพรรค ไทยธรรมมาธิปไตยจัดส่งเอกสารเพิ่มเติมรวม ๒ ครั้ง และจากการตรวจสอบเอกสารที่ส่งเพิ่มเติม ๒ ครั้งแล้ว พบว่า พรรคไทยธรรมมาธิปไตยฝ่าฝืนไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับของพรรค ข้อ ๓๒ (๓) ว่าด้วยองค์ประกอบของที่ประชุมใหญ่ต้องประกอบด้วยสมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค ข้อ ๓๓ ว่าด้วยองค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ต้องมีองค์ประกอบตามข้อ ๓๒ อย่างน้อยหนึ่งร้อยคน และข้อ ๓๑ ว่าด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับพรรคต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการบริหารพรรค และได้รับอนุมัติจากที่ประชุมใหญ่ โดยข้อเท็จจริงปรากฏดังนี้

พรรคไทยธรรมมาธิปไตยฝ่าฝืนข้อบังคับของพรรค ข้อ ๓๒ (๓) เนื่องจากพรรคไทยธรรมมาธิปไตย ไม่ดำเนินการจัดประชุมใหญ่ให้เป็นไปตามที่ข้อบังคับของพรรคกำหนดไว้ ซึ่งตามข้อบังคับพรรค ไทยธรรมมาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๓๒ (๓) กำหนดให้การประชุมใหญ่สามัญต้องประกอบด้วยสมาชิก ของพรรคที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า ผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ส่วนใหญ่ ไม่เป็นสมาชิกพรรค และการเชิญสมาชิกมาประชุมไม่ถูกต้อง เนื่องจากหัวหน้าพรรคใช้วิธีเชิญด้วยวาจา

โดยกรรมการและสมาชิกพรรคบอกต่อๆ กัน ซึ่งสอดคล้องกับคำชี้แจงของพรรคที่ว่า “พรรคใช้วิธีบอกกล่าวด้วยวาจาต่อๆ กัน โดยมีได้ไซว์เอกสาร...สมาชิกพรรค พาสามีหรือภรรยาเข้าร่วมประชุมได้....” สำหรับกรณีข้อโต้แย้งเรื่องสถานที่จัดประชุมใหญ่ว่า จัดขึ้นที่ใดระหว่างกรุงเทพมหานครหรือสุพรรณบุรีนั้น พิจารณาจากหลักฐานเอกสารประกอบคำร้องและคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา อาทิเช่น หนังสือเชิญประชุมรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี และบันทึกการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ฯลฯ ซึ่งระบุสถานที่จัดประชุมใหญ่จัดขึ้น ณ สำนักงานใหญ่พรรค ฯ ถนนสุรวงศ์ กรุงเทพมหานคร ประกอบกับการที่พรรคมิได้ดำเนินการแก้ไขเอกสารให้เป็นไปตามที่พรรคอ้างไว้ในช่วงการตรวจสอบของนายทะเบียนพรรคการเมือง จึงฟังได้ว่าการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๕๔ พรรคไทยธรรมาธิปไตยจัดขึ้น ณ สถานที่ตามที่ปรากฏในเอกสารดังกล่าว

พรรคไทยธรรมาธิปไตยฝ่าฝืนข้อบังคับของพรรค ข้อ ๓๓ เนื่องจากองค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่สามัญมีจำนวนไม่ครบตามที่ข้อบังคับพรรคกำหนดไว้ คือ อย่างน้อยหนึ่งร้อยคน จากการตรวจสอบรายชื่อผู้ลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญในเบื้องต้น ปรากฏว่า บางคนไม่เป็นสมาชิกพรรคไทยธรรมาธิปไตยเพื่อให้ได้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๕๔ ชัดเจนยิ่งขึ้น นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ดำเนินการให้ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสุพรรณบุรีทำการสอบปากคำแทน และได้รับรายงานว่า ผลของการสอบปากคำผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดสุพรรณบุรี จำนวน ๒๕ ราย ทุกคนให้ถ้อยคำสอดคล้องกันว่า ไม่ได้เป็นสมาชิกพรรค ไม่ได้เข้าร่วมประชุมและไม่ได้ลงลายมือชื่อในใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคและรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุม

นายทะเบียนพรรคการเมืองให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องตรวจสอบแล้ว ปรากฏว่าผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่จากรายชื่อ ๑๒๕ คน เป็นสมาชิกพรรคตามข้อ ๓๒ (๓) เพียง ๕๕ คน เมื่อนำมารวมผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ที่เป็นกรรมการบริหารพรรคตามข้อ ๓๒ (๑) ซึ่งมี ๑๒ คน การประชุมใหญ่สามัญดังกล่าวจึงมีองค์ประชุมเพียง ๖๗ คน ไม่ครบหนึ่งร้อยคนตามที่ข้อบังคับพรรค ข้อ ๓๓ กำหนดไว้

นอกจากนี้ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้กล่าวอ้างอีกว่า ผลจากการสอบปากคำดังกล่าว ถือว่า พรรคไทยธรรมาธิปไตยแจ้งข้อความอันเป็นเท็จแก่ประธานกรรมการการเลือกตั้งในฐานะนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งเป็นเจ้าพนักงานตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๒ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงได้ร้องทุกข์กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวน กองปราบปราม สำนักงานตำรวจแห่งชาติ เพื่อขอให้ดำเนินคดีอาญากับหัวหน้าพรรคไทยธรรมาธิปไตย ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๑๓๗

นายทะเบียนพรรคการเมือง พิจารณาแล้วเห็นว่า พรรคไทยธรรมาธิปไตยฝ่าฝืนข้อบังคับพรรคไทยธรรมาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๕๒ และไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ กรณีมีเหตุให้ยุบพรรคการเมืองตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) จึงยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคไทยธรรมาธิปไตยตามมาตรา ๖๕ วรรคสอง

ศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งให้รับคำร้องไว้ดำเนินการตามข้อกำหนดศาลรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๐ และรับไว้พิจารณาวินิจฉัย พร้อมทั้งให้ส่งสำเนาคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองให้พรรคไทยธรรมาธิปไตยยื่นคำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ได้รับหรือถือว่าได้รับสำเนาคำร้อง

พรรคไทยธรรมาธิปไตยยื่นคำร้องแก้ข้อกล่าวหา ลงวันที่ ๗ สิงหาคม ๒๕๕๕ ซึ่งแจ้งต่อศาลรัฐธรรมนูญว่า มิได้ฝ่าฝืนข้อบังคับของพรรคตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมืองแต่อย่างใด โดยชี้แจงว่า พรรคไทยธรรมาธิปไตยได้ดำเนินการตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๓๐ วรรคหนึ่ง ข้อ ๓๒ (๓) และข้อ ๗๑ โดยพรรคไทยธรรมาธิปไตยได้มีหนังสือเชิญประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๕๔ ส่งให้แก่คณะกรรมการบริหารพรรค ประธานสาขา และสมาชิกพรรคทุกคน โดยกำหนดวันประชุมใหญ่ในวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๔ และได้จัดส่งหนังสือ ลงวันที่ ๒๕ พฤษภาคม ๒๕๕๔ แจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่า ในคราวประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๔ ที่ประชุมใหญ่ได้ประชุมตามวาระที่ ๓ เรื่องแก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับพรรค โดยมีมติเป็นเอกฉันท์ให้แก้ไขเพิ่มเติมข้อบังคับพรรคดังกล่าว แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองตรวจสอบเอกสารไม่ละเอียด และนำมากล่าวอ้างว่า พรรคไทยธรรมาธิปไตยมิได้จัดส่งสำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคในคราวที่มีมติให้เปลี่ยนแปลงข้อบังคับพรรค และมีได้จัดส่งสำเนารายงานการประชุมคณะกรรมการบริหารพรรคในคราวที่มีมติเชิญสมาชิกเข้าร่วมประชุมใหญ่ ทั้งที่พรรคได้จัดส่งเอกสารดังกล่าวให้นายทะเบียนพรรคการเมืองแล้ว โดยมีหนังสือสิ่งที่ส่งมาด้วยระบุประเภทหนังสือและจำนวนแผ่นที่ชัดเจน ดังนั้น พรรคไทยธรรมาธิปไตยมิได้ฝ่าฝืนข้อบังคับของพรรค ข้อ ๓๒ และข้อ ๗๑ ที่ว่าด้วยการจัดประชุมใหญ่ และการเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคแต่อย่างใด

พรรคไทยธรรมาธิปไตยยืนยันว่า รายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ดังกล่าวเป็นสมาชิกพรรคไทยธรรมาธิปไตย เพราะประธานสาขาลำดับที่ ๑ อำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรี เป็นผู้รับสมัครสมาชิกพรรค ฯ แต่ปรากฏว่า สำนักกิจการพรรคการเมือง ฯ ได้ตรวจสอบบุคคลที่ปรากฏชื่อในบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่และอ้างว่าบางคนไม่เป็นสมาชิกพรรคไทยธรรมาธิปไตยนั้น เป็นการสรุปจากฐานข้อมูล

ทั้งนี้ เอกสารใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคไทยธรรมาธิปไตยบางรายให้บุคคลอื่นกรอกรายละเอียดในใบสมัครแทน ความผิดพลาดก็ย่อมอาจเกิดขึ้นได้ เพราะเป็นผู้สูงอายุและเขียนหนังสือไม่ได้ อาจจะไม่บอกข้อความคลาดเคลื่อนจากหลักฐาน เช่น เลขบัตรประจำตัวประชาชนประกอบกับยังไม่เข้าใจถึงระบบในการจัดทำเอกสารใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรค ดังนั้น จึงเป็นความผิดพลาดในการกรอกใบสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคไทยธรรมาธิปไตย

นอกจากนี้ บันทึกถ้อยคำที่ดำเนินการโดยสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสุพรรณบุรีเป็นเอกสารที่คลาดเคลื่อนจากข้อเท็จจริง ดังเช่นกรณีนายสมศักดิ์ พูลเพิ่ม ซึ่งเป็นผู้ให้ถ้อยคำต่อเจ้าพนักงานว่าไม่เคยเป็นสมาชิก ไม่เคยเข้าประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๔ ไม่เคยยื่นใบสมัครต่อพรรคไทยธรรมาธิปไตยนั้น แต่จากการที่พรรคไทยธรรมาธิปไตยดำเนินการสอบปากคำนายสมศักดิ์ ฯ อีกครั้งหนึ่งภายหลังจากที่พรรคแจ้งข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๔ วันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๔๔ ที่มีการประชุมที่สาขาอำเภอเดิมบางนางบวช จังหวัดสุพรรณบุรีแล้ว นายสมศักดิ์ ฯ จึงยืนยันว่าเป็นสมาชิกพรรคไทยธรรมาธิปไตยจริง ส่วนสมาชิกที่เหลือขณะนี้ยังไม่สามารถสอบปากคำเนื่องจากสมาชิกบางรายเดินทางไปทำงานต่างจังหวัดและย้ายไปอยู่ที่อื่น ๆ ไม่สามารถติดตามตัวมาเพื่อสอบถามข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการให้บันทึกถ้อยคำต่อเจ้าพนักงานได้ ทั้งนี้การสอบปากคำของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดสุพรรณบุรี ในแต่ละครั้งไม่เคยแจ้งให้พรรคไทยธรรมาธิปไตยหรือตัวแทนร่วมเข้ารับฟังแต่อย่างใด ทั้งที่บันทึกถ้อยคำดังกล่าวเป็นหลักฐานที่มีผลต่อพรรคไทยธรรมาธิปไตยโดยตรง

สำหรับในประเด็นที่กล่าวอ้างว่า พรรคไทยธรรมาธิปไตยฝ่าฝืนข้อบังคับพรรค ข้อ ๓๓ พรรคชี้แจงว่าเมื่อนับจำนวนรายชื่อคณะกรรมการบริหารพรรคพร้อมกับรายชื่อสมาชิกพรรคที่เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๔ เป็นจำนวน ๑๑๑ คน กล่าวคือ รายชื่อสมาชิกพรรค จำนวน ๑๒๕ คน แต่อยู่ในระหว่างการสอบสวนและเสียชีวิต จำนวน ๓๐ คน เหลือสมาชิกที่เข้าร่วมประชุมใหญ่จำนวน ๕๕ คน เมื่อนำมารวมกับคณะกรรมการบริหารพรรค จำนวน ๑๒ คน รวมผู้เข้าร่วมประชุมจำนวน ๑๑๑ คน จึงครบองค์ประชุมของที่ประชุมใหญ่ตามข้อบังคับของพรรค ข้อ ๓๓ กำหนดไว้

พรรคไทยธรรมาธิปไตยชี้แจงอีกว่า ในส่วนสถานที่จัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๔๔ ที่มีการเปลี่ยนแปลงจากกรุงเทพมหานครเป็นจังหวัดสุพรรณบุรี เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ไม่สะดวกในการเดินทาง แต่เจ้าหน้าที่ของพรรคไม่ได้ดำเนินการแก้ไขในเอกสารซึ่งเป็นแบบพิมพ์ที่พรรคจัดทำไว้ล่วงหน้า ทั้งนี้ พรรคเห็นว่า เป็นเพียงความบกพร่องของเจ้าหน้าที่พรรคที่ไม่ดำเนินการแก้ไขก่อนนำส่งนายทะเบียนพรรคการเมืองเท่านั้น จึงขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยยกคำร้อง

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม คำชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา และเอกสารประกอบแล้ว เห็นว่ากรณีไม่จำเป็นต้องรับฟังพยานหลักฐานเพิ่มเติมอีก และมีปัญหาที่ต้องพิจารณาวินิจฉัยว่า กรณี มีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคไทยธรรมาธิปไตย เนื่องจากไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ ตามคำร้องของนายทะเบียนพรรคการเมือง หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ บัญญัติว่า “ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของ สาขาพรรคการเมือง และสมาชิก ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง

ในระหว่างที่พรรคการเมืองใดดำเนินการจัดตั้งสาขาพรรคการเมืองตามมาตรา ๒๕ ให้ที่ประชุมใหญ่ ของพรรคการเมืองนั้นประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และ วิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง”

มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) บัญญัติว่า “พรรคการเมืองย่อมเลิกหรือยุบด้วยเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังต่อไปนี้

๑๓๑

(๕) ไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๕ มาตรา ๓๕ หรือ มาตรา ๖๒”

และวรรคสอง บัญญัติว่า “เมื่อปรากฏต่อนายทะเบียนว่าพรรคการเมืองใดมีเหตุตามที่ระบุไว้ใน (๑) (๒) (๓) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่ความ ปรากฏต่อนายทะเบียน เมื่อศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้วเห็นว่า มีเหตุดังกล่าวเกิดขึ้นกับพรรคการเมือง ตามคำร้องของนายทะเบียน ให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งให้ยุบพรรคการเมืองนั้น”

พิจารณาแล้ว เห็นว่า พรรคไทยธรรมาธิปไตยแจ้งต่อนายทะเบียนพรรคการเมืองว่าพรรคได้จัด ประชุมใหญ่สามัญเพื่อเปลี่ยนแปลงข้อบังคับของพรรคตามรายงานการประชุมใหญ่สามัญประจำปี ๒๕๕๔ ครั้งที่ ๒/๒๕๕๔ เมื่อวันที่ ๒๕ เมษายน ๒๕๕๔ แต่นายทะเบียนพรรคการเมืองเห็นว่า การประชุมใหญ่ สมัญญ์ของพรรคไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคไทยธรรมาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๓๒ (๓) ที่กำหนด ให้การประชุมใหญ่สามัญประกอบด้วยสมาชิกของพรรคที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค

เมื่อพิจารณาข้อบังคับของพรรคไทยธรรมาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๓๐ ที่ให้คณะกรรมการบริหารพรรคต้องจัดให้มีการประชุมใหญ่สามัญของพรรคอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้งประกอบพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ บัญญัติให้ที่ประชุมใหญ่ของพรรคการเมืองต้องประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง ผู้แทนของสาขาพรรคการเมือง และสมาชิกตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับพรรคการเมือง ซึ่งข้อบังคับพรรคไทยธรรมาธิปไตย ข้อ ๓๒ (๓) กำหนดให้ที่ประชุมใหญ่ประกอบด้วยสมาชิกพรรคที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค ทั้งนี้ ในการเรียกประชุมใหญ่ต้องเป็นไปตามข้อบังคับพรรคไทยธรรมาธิปไตยกำหนดไว้ คือ ข้อ ๑๔ (ค) ประกอบข้อ ๓๖ ที่กำหนดให้หัวหน้าพรรคเป็นผู้เรียกประชุมใหญ่ตามความเห็นชอบของคณะกรรมการบริหารพรรค และให้หัวหน้าพรรคต้องแจ้งคำบอกกล่าวเรียกประชุมใหญ่ล่วงหน้าไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน โดยคำบอกกล่าวให้ระบุวัน เวลา สถานที่ และระเบียบวาระการประชุมด้วย พิจารณาแล้วเห็นว่า ข้อบังคับของพรรค ข้อ ๓๖ มิได้ระบุให้ใช้วิธีเรียกประชุมใหญ่วิธีอื่นใด นอกจากคำบอกกล่าวซึ่งต้องทำเป็นลายลักษณ์อักษรที่ต้องระบุสาระสำคัญข้างต้น เมื่อพรรคใช้วิธีเรียกประชุมใหญ่ด้วยวาจาทำให้สมาชิกที่เข้าร่วมประชุมส่วนใหญ่มิได้เป็นสมาชิกพรรคไทยธรรมาธิปไตย ประกอบกับผู้เข้าร่วมประชุมใหญ่ที่เป็นสมาชิกพรรคก็มิได้เป็นสมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค เนื่องจากพรรคไทยธรรมาธิปไตย ไม่ได้จัดส่งรายชื่อสมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรคตามที่นายทะเบียนพรรคการเมืองได้เรียกเอกสารดังกล่าว และมีได้นำเอกสารดังกล่าวเสนอต่อศาลรัฐธรรมนูญแต่อย่างใด จึงฟังได้ว่า พรรคไทยธรรมาธิปไตยไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรคไทยธรรมาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๓๒ (๓)

ในส่วนของการประชุมใหญ่สามัญของพรรคเป็นไปตามข้อบังคับพรรคไทยธรรมาธิปไตย พ.ศ. ๒๕๕๒ ข้อ ๓๓ ที่ว่า องค์กรประชุมของการประชุมใหญ่ต้องมีสมาชิกตามข้อ ๓๒ มาประชุมไม่น้อยกว่าหนึ่งร้อยคน หรือไม่ นั้น เมื่อพิจารณาข้อบังคับของพรรค ข้อ ๓๒ ที่กำหนดให้การประชุมใหญ่สามัญต้องประกอบด้วยกรรมการบริหารพรรค สมาชิกของพรรคที่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือรัฐมนตรี ในขณะที่สมาชิกที่ได้รับเชิญจากคณะกรรมการบริหารพรรค และผู้แทนสาขาพรรคในกรณีที่มีสาขาพรรค เมื่อพิจารณาคำร้อง คำร้องเพิ่มเติม และเอกสารประกอบแล้ว จากการตรวจสอบของนายทะเบียนพรรคการเมือง ปรากฏว่าที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีของพรรคไทยธรรมาธิปไตย มีจำนวนไม่ถึงหนึ่งร้อยคน ซึ่งไม่เป็นไปตามข้อบังคับพรรคไทยธรรมาธิปไตย ข้อ ๓๓

ดังนั้น การที่พรรคไทยธรรมาธิปไตยไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามข้อบังคับพรรค ข้อ ๓๒ (๓) และ ข้อ ๓๓ เป็นการไม่ดำเนินการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๒๖ บัญญัติไว้ กรณีมีเหตุให้ศาลรัฐธรรมนูญสั่งยุบพรรคไทยธรรมาธิปไตยได้ตามมาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) ส่วนคำขออื่นไม่จำต้องวินิจฉัย

ศาลรัฐธรรมนูญโดยตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างมาก จำนวน ๑๑ คน คือ นายกระมล ทองธรรมชาติ นายจุมพล ณ สงขลา พลโท จุล อติเรก นายปรีชา เถลิมนิชย์ นายผัน จันทรปาน นายมงคล สระแก้ว นายศักดิ์ เตชชาชาญ นายสุจิต บุญบงการ นายสุวิทย์ ชีรพงษ์ นายอนันต์ เกตุวงศ์ และนายอุระ หวังอ้อมกลาง วินิจฉัยว่า กรณีมีเหตุที่จะสั่งยุบพรรคไทยธรรมาธิปไตย ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคหนึ่ง (๕) และวรรคสอง

ส่วนตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเสียงข้างน้อย จำนวน ๑ คน คือ นายอมร รักษาสัตย์ วินิจฉัยให้ยกคำร้อง เพราะเห็นว่า เป็นกรณีที่นายทะเบียนพรรคการเมืองจะต้องดำเนินการตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๕๕ (๓) ก่อน

โดยเหตุดังกล่าวข้างต้น จึงอาศัยอำนาจตามความในพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๖๕ วรรคสอง สั่งให้ยุบพรรคไทยธรรมาธิปไตย

นายปรีชา เถลิมนิชย์

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ